

5. Дашкевич Я. Україна на межі між Сходом і Заходом (XIV-XVII ст.) / Я. Дашкевич // Записки Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. – Львів, 1991. – Т. ССXXII. – С. 28-44.
6. Буяк Л.М. Україна на межі між Сходом і Заходом: економіко-математична модель та аналіз її розв'язків / Л.М. Буяк, В.К. Паучок. – Тернопіль : Вид-во "Трегіт". – 2012. – 72 с.
7. Вульф Е.Р. Европа і народи без історії : пер. з англ. І. Пошивайла. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2004. – 535 с.
8. Репринцев В. Україна в польських зовнішньополітичних доктринах / В. Репринцев // Українська державність у ХХ столітті: Історико-політологічний аналіз. – К. : Вид-во "Політична думка", 1996.
9. Епшлблом Е. Історія ГУЛАГу : пер. з англ. А. Іщенко. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. – 511 с.
10. Паучок В.К. Базова математична модель соціально-економічних процесів у країнах Європейського союзу / В.К. Паучок // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.3. – С. 362-369.
11. Паучок В.К. Математична модель можливої складної відкритої економіки України / В.К. Паучок // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.15. – С. 342-352.
12. Тошков Д. Транспонирование социальной политики Евросоюза в новых государствах – членах ЕС / Д. Тошков // Журнал исследований социальной политики. – 2011. – Т. 8, № 3. – С. 295-318.
13. Чернавский Д.С. О проблемах физической экономики / Д.С. Чернавский, Н.И. Старков, А.В. Щербаков // Успехи физических наук : науч. журнал. – 2002. – Т. 172, № 9. – С. 1945-1066.
14. Буяк Л.М. Математична модель планового впливу на ціну споживчого товару в ринковій економіці / Л.М. Буяк, Н.В. Кулина, В.К. Паучок // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.11. – С. 326-331.
15. Тихонов В.И. Статистическая радиотехника / В.И. Тихонов. – М. : Изд-во "Радио и связь", 1982. – 624 с.
16. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://www.eeas.europa.eu/ukraine/assogreement/assogreement-2013_en.htm.
17. Малков С.Ю. Математическое моделирование исторических процессов / С.Ю. Малков // Новое в синергетике. Взгляд в третье тысячелетие / под ред. Г.Г. Малинецкого, С.П. Курдюмова. – М. : Изд-во "Наука", 2002.
18. Гнатів Б.В. Математичне моделювання економічних процесів методами нерівноважної статистичної механіки / Б.В. Гнатів, Р.М. Токарчук, П.П. Костробій, М.В. Токарчук // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Фізико-математичні науки. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2011. – № 696. – С. 93-100.
19. Буяк Л.М. Динамічна модель структурування сільського господарства за величиною капіталу, фондів й угідь / Л.М. Буяк, В.К. Паучок // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.13. – С. 286-297.
20. Буяк Л.М. Модельне розкриття мульти-стабільності економіки в полі капіталу, фондів, вексельних пасивів й активів як можливого тла для східчастого піднесення її продуктивності / Л.М. Буяк, О.І. Соколовська, Л.В. Данилюк, В.К. Паучок // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 278-283.
21. Буяк Л.М. Стохастично-резонансний перехід економіки середньовічних країн Західної Європи у високопродуктивний стан / Л.М. Буяк, В.К. Паучок // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. – Сер.: Економіка. – 2008. – Вип. 368-369. – С. 102-106.
22. Гуцало С. Ментальність орди / С. Гуцало. – К. : Вид-во "Просвіта", 1996. – 118 с.
23. Гнасевиц Н.В. Деякі ознаки типологічної ідентичності суспільства "вільного ринку" і комуністично-фашистських режимів / Н.В. Гнасевиц, В.К. Паучок // Мандрівець: журнал гуманітарних студій. – К. : Вид-во Києво-Могилянська академія. – 2008. – № 4. – С. 26-33.
24. Гнасевиц Н.В. Дух України в поезії Тараса Шевченка / Н.В. Гнасевиц, В.К. Паучок // Психологія і суспільство. – 2011. – № 1. – С. 6-20.
25. Буяк Л.М. Модель впливу державного регулювання на стан перехідної економіки / Л.М. Буяк, В.К. Паучок // Економіст. – 2009. – № 11. – С. 40-56.

Буяк Л.М., Паучок В.К. Сравнение возможных последствий интеграции хозяйства Украины в экономику Евросоюза или России

Для исследования возможных социально-экономических последствий интегрирования хозяйства Украины в экономику Евросоюза или России применены методы мате-

матического моделирования. Описаны базовая математическая модель экономики Украины и две математические модели возможного ее сближения с экономикой Евросоюза или России. Эти модели записаны уравнениями Ланжевена. Их стационарные решения отражены потенциалами соответствующих динамических систем и распределением количества участников экономики по сбережениям. На основании экономического анализа этих математических зависимостей установлены выводы о возможных экономических последствиях интегрирования хозяйства Украины в экономику Евросоюза или России. В частности, установлено, что сближение с Евросоюзом нуждается в предшествующем изменении принципов хозяйственного управления, своевременных мероприятиях государственного регулирования при реформировании социальных стандартов и практики коммерческой деятельности, особенно – относительно традиционных форм ведения хозяйства предприятий с низкой финансовой способностью. Это отвечает интересам большинства граждан, но противоречит интересам владельцев больших предприятий. Сближение с экономикой России предопределяет консервирование современного типа экономики со многими недостатками коммерческого управления и государственного регулирования, а также – приводит к ограничению экономических и политических свобод граждан, усиливает политическую нестабильность в стране.

Ключевые слова: экономика Украины, математическое моделирование, физическая экономика, теоретическая экономика, экономическая политика, Евросоюз.

Buyak L.M., Pauchok V.K. The Comparative Analysis of Possible Consequences of Ukraine's Economy Integration with the Economy of the European Union or Russia

The methods of mathematical design are applied to research possible socio-economic consequences of integration of Ukraine's economy with the economy of the European Union or Russia. The basic mathematical model of Ukraine's economy and two mathematical models for its possible approaching the economy of European Union or Russia are described. These models are write-in equalizations of Langevin. Their stationary upshots are represented by the potentials of the proper dynamic systems and distributing of the amount of participants of economy after economies. The conclusions concerning the possible economic consequences of Ukraine's economy integration in economies of the European Union or Russia are provided on the basis of economic analysis of these mathematical dependences. In particular, approaching the European Union is stated to need previous change of principles of economic management, timely measures of government control during reformation of social standards and practice of commercial activity, especially concerning the traditional forms of management of enterprises with low financial possibility. It meets the needs of most citizens, but conflicts with interests of proprietors of large enterprises. Rapprochement with the economy of Russia predetermines canning of modern type of economy with many lacks of commercial management and government control, and also results in limitation of economic and political freedom of citizens, and also strengthens political instability in a country.

Keywords: Ukraine's economy, mathematical design of economy, physical economy, theoretical economy, economic policy, the European Union.

УДК 65.012.8

Доц. Т.Б. Шира, канд. екон. наук –
Українська академія друкарства

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Шляхом узагальнення наукових напрацювань вітчизняних і зарубіжних вчених щодо суті та завдань економічної безпеки на мікрорівні доведено пріоритетність формування системи економічної безпеки в межах кожного суб'єкта господарювання незалежно від масштабів та специфіки діяльності. Обґрунтовано основні пріоритети для вибору форми організації системи економічної безпеки та розглянуто статичний та дина-

мічний аспекти, а також стратегічні й тактичні виміри, що становлять основу методологічного забезпечення процесу управління економічною безпекою підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, безпека, загроза, небезпека, зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування.

Постановка проблеми. В умовах політичної та соціальної нестабільності, проведення радикальних ринкових реформ у національній економіці проблема визначення сутності, змісту та складових економічної безпеки на мікрорівні набуває дедалі більшого значення та актуальності, адже від її вирішення, фактично, залежить сам факт існування вітчизняного підприємництва.

Умови функціонування вітчизняних підприємств характеризуються невизначеністю під час взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища всіх рівнів, що призводить до появи загроз, реалізація яких спричиняє зростання рівня небезпеки. Висока ймовірність виникнення загроз характерна як для окремих видів діяльності, так і для ціннісних характеристик, цілей та стратегій, що вносить невизначеність в оцінку тієї чи іншої ситуації і потребує розробки необхідних альтернатив щодо їх подолання. Оскільки процес реалізації більшості загроз непередбачуваний, скорочується час для прийняття управлінського рішення, знижується ступінь контролю над явищами та їх впливом на господарську діяльність. Звідси, завчасне виявлення та ідентифікація загроз уможливорює зосередження уваги на реалізації захисних заходів, забезпечені їх необхідними ресурсами, а отже, зростає важливість удосконалення методичних засад організації системи економічної безпеки в умовах кожного підприємства.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Значний внесок у формування теоретичної бази створення системи економічної безпеки на мікрорівні зробили такі науковці, як: О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіук, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін. У працях зазначених науковців достатньо глибоко досліджено процес управління економічною безпекою, розроблено загальні підходи до аналізу та оцінки рівня безпеки в загальному та в окремих функціональних складових. Однак ще багато аспектів цієї багатопланової і складної проблеми не з'ясовано. Це стосується передовсім розроблення методичних засад управління економічною безпекою в умовах непрогнозованої зміни зовнішнього середовища.

Мета дослідження полягає у доведенні пріоритетності забезпечення економічної безпеки, визначенні статичних та динамічних аспектів, тактичних і стратегічних вимірів процесу управління економічною безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу. Фінансова криза 2008-го, яка сьогодні під впливом дії політичних чинників набула нових масштабів у межах національної економіки, актуалізує перед підприємствами проблему виживання, ефективного функціонування та розвитку. Актуальність цієї проблеми викликана і тим, що вона спричинена дією таких факторів [6]:

- слабкість державної правової системи;

- недосконалість чинного законодавства про податкову, кредитну, фінансову, грошову, бюджетну системи;
- посилення конкуренції і використання не завжди законних методів конкурентної боротьби;
- криміналізація всіх сфер життя у країні і використання кримінальних структур для нейтралізації конкурентів;
- використання представників державних структур влади в нечесній конкурентній боротьбі;
- відсутність достовірної інформації про суб'єкти бізнесу;
- брак досвіду роботи в умовах ринку;
- відсутність сформованих правил ведення бізнесу;
- низька культура ведення бізнесу: неповага до партнерів і прагнення їх обманути, недобросовісне виконання взятих на себе зобов'язань тощо.

Вирішення цієї проблеми ускладнюється особливостями господарської діяльності кожного підприємства та розбіжностями у баченні власниками, менеджерами та працівниками стратегічних цілей і тактичних завдань. Всупереч важливості гарантування економічної безпеки кожного суб'єкта підприємницької діяльності, теоретичний доробок вітчизняних науковців є незначним, що спричинено відсутністю наукових розробок у цьому напрямі в радянський період, коли домінуючою була державна безпека. Попри це, можна виокремити три ключові етапи формування підвалин науки про економічну безпеку на мікрорівні (табл.) [2].

Табл. Еволюція категорії "економічна безпека підприємства" в Україні

Період	Ключовий аспект
Початок 90-х років ХХ ст.	захист інформації
1995-1999 рр.	захист діяльності від негативного зовнішнього впливу
2000-2008 рр.	захист підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз
З 2008 р.	наїефективніше використання усіх ресурсів, забезпечення досягнення інтересів та захист від усіх загроз

Необхідність застосування новітніх методів, технологій та інструментів адаптації підприємств до умов зовнішнього середовища, сприяє активізації наукових пошуків у напрямі розроблення методичних підходів щодо створення системи економічної безпеки в умовах кожного суб'єкта господарювання. Основою для вирішення такої важливої проблеми повинно стати дослідження базових підвалин, зокрема щодо суті поняття "економічна безпека підприємства".

Визначенню сутності економічної безпеки впродовж останнього десятиріччя приділяли увагу вчені-економісти [1-6], узагальнення доробку яких дало змогу виділити кілька базових підходів до трактування поняття "економічна безпека підприємства".

Згідно з першим підходом, прихильниками якого можна вважати таких науковців, як: Є. Воробйов, С. Дубецька, Н. Капустін, Н. Подлужна та Е. Раздина, економічна безпека підприємства трактується як стійкість, здатність до саморозвитку та захисту комерційних інтересів. Другий підхід, який обґрунтований в працях таких науковців, як: О. Ареф'єва, Т. Кузенко, О. Грунін, С. Ілляшенко, Ю. Кваша, В. Кириленко, А. Кірієнко, А. Крисін, Л. Мельник,

Е. Олейников, В. Сенгалова та І. Ципіна, пов'язує економічну безпеку підприємства з найефективнішим використанням наявних ресурсів, що повинно сприяти усуненню загроз та задоволенню інтересів. Третій підхід, який формують у своїх працях Л. Бендіков, В. Забродскій, Н. Капустін, Д. Ковалев, Т. Сухарукова, В. Іванов, В. Шликов, Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко, А. Колосов, А. Могильний та В. Ярочкін, зорієнтований на захист підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз та реалізацію його інтересів.

Спираючись на суть кожного з визначених підходів, на нашу думку, економічну безпеку підприємства не можна розглядати як фіксований стан, оскільки для підприємства як соціально-економічної системи притаманна зміна внутрішнього середовища та відмінності в інтенсивності та характері впливу зовнішнього середовища. Звідси, сам процес гарантування економічної безпеки доцільно розглядати у двох аспектах – статичному та динамічному. У нашому трактуванні, статичний аспект передбачає досягнення певного стану підприємства, який забезпечує йому здатність протидіяти несприятливим зовнішнім та внутрішнім впливам. Водночас, динамічний аспект передбачає забезпечення необхідного для існування та розвитку рівня безпеки через ефективне використання підприємством ресурсів та наявних ринкових можливостей.

Отже, створення системи економічної безпеки підприємств ринкового типу повинно базуватися на ефективній взаємоузгодженій реалізації заходів із необхідним правовим, економічним, організаційним та інформаційним забезпеченням. Це передбачає: формування оптимальної структури управління з доцільним використанням органів безпеки; оцінку (з погляду їхньої безпеки) наявних економічних зв'язків, зокрема міжнародних, і ухвалення управлінських рішень щодо їхнього збереження чи розвитку з метою досягнення збалансованої роботи основних підсистем і виробництва; реструктуризацію підприємства з використанням внутрішньої корпоративної ідеології безпеки, консервації основних фондів за необхідності припинення виробничої чи господарської діяльності з метою підтримки економічної безпеки в необхідних межах; формування й удосконалення економічного механізму регулювання параметрів підприємства згідно з встановленими критичними значеннями, які сприятимуть його адаптації до умов ринкової економіки; зміцнення фінансової бази підприємства та використання диверсифікованого складу джерел фінансових ресурсів для забезпечення життєздатності [1].

Більшість фахівців з проблем економічної безпеки вважають, що на підприємстві забезпечення економічної безпеки повинно здійснюватись спеціальним підрозділом – службою безпеки. Таким чином, служба безпеки підприємства ототожнюється зі системою економічної безпеки. При цьому деякі автори вважають, що служба безпеки не потрібна тим підприємствам, які не мають достатніх фінансових засобів, де невелика чисельність зайнятих і майно яких не привабливе, а також тим, хто не розраховує на довготерміновий бізнес. На нашу думку, такий підхід є хибним, виходячи з тих позицій, що суб'єкт господарювання не може бути ізольований від зовнішнього середовища та не може існувати без зміни внутрішнього, а тому вплив їх факторів може спричинити виникнення та розвиток певних загроз. Звідси, ще раз підкреслимо, що система

безпеки потрібна всім суб'єктам господарювання у ринковій економіці, її повинна потрібно сформувати, виходячи із фактичних параметрів господарської діяльності. Для прикладу, за умови незначної кількості працівників, обсягів діяльності тощо – може бути налагоджена співпраця із державними та приватними суб'єктами безпеки, а координація такої взаємодії повинна входити в посадові обов'язки одного з керівників підприємства.

На наш розсуд, основними пріоритетами під час вибору форм організації системи економічної безпеки повинні бути:

- взаємоузгодженість із місією та цілями розвитку підприємства;
- першочерговість під час розгляду та виділення ресурсів;
- достатність для забезпечення конкурентоспроможності і стратегічного розвитку підприємства;
- адаптивність до змін зовнішнього і внутрішнього середовища;
- стабільність, що визначається необхідністю реалізації на всіх етапах життєвого циклу;
- саморегулювання і саморозвиток відповідно до зміни стратегії розвитку підприємства;
- гнучкість при забезпеченні необхідного для розвитку рівня безпеки виходячи з наявних ресурсів;
- доцільність, що визначається, виходячи з необхідності виконання комплексу захисних заходів, витрати на реалізацію яких не повинні бути більшими від втрат через зростання рівня небезпеки.

На нашу думку, гарантування економічної безпеки значною мірою залежить від ефективності застосування управлінських рішень у тактичному й стратегічному вимірах, основою розроблення яких повинен стати моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства [1-6].

У нашому трактуванні тактичний вимір управління економічною безпекою підприємства передбачає досягнення захищеності діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища та адаптації до зміни внутрішнього середовища з метою підтримки необхідного для існування та розвитку рівня безпеки. Водночас, стратегічний вимір визначається ступенем гармонізації за часом і в просторі реалізації інтересів підприємства та пов'язаних із ним суб'єктів зовнішнього середовища.

Отже, досягнення цілей системи економічної безпеки стосовно забезпечення необхідного рівня безпеки залежить від ефективності реалізації як тактичних, так і стратегічних управлінських рішень, що вказує на пріоритетність застосування не лише реактивних, але й превентивних захисних заходів.

Висновки. Складність та непрогнозованість умов ведення бізнесу для вітчизняних підприємств потребують активізації наукових пошуків щодо розроблення методичних засад формування системи економічної безпеки в умовах кожного суб'єкта господарювання. Результатами проведеного дослідження стало обґрунтування суті економічної безпеки підприємства у статистичному й динамічному аспектах, тактичних і стратегічних вимірах. Подальшого дослідження потребує розроблення механізм взаємоузгодженої реалізації тактичних і стратегічних рішень у системі економічної безпеки підприємства.

Література

1. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2003. – 210 с.
2. Воробійов В.І. Еволюція поглядів на поняття "безпека" / В.І. Воробійов // Формування ринкових відносин. – 2010. – № 10. – С. 56-59.
3. Михайленко В.М. Формування організаційного потенціалу розвитку економічної безпеки підприємства : монографія / В.М. Михайленко, С.О. Ареф'єв. – Львів : Вид-во Укр. акад. друкарства, 2010. – 224 с.
4. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е.А. Олейникова. – М. : Изд-во "Наука", 1997. – 288 с.
5. Штангрет А.М. Безпека соціально-економічної системи: теоретичні аспекти / А.М. Штангрет // Наукові записки (Укр. акад. друкарства). – 2012. – № 3. – С. 50-62.
6. Штангрет А.М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення : монографія / А.М. Штангрет, Я.В. Котлярєвський, М.М. Караїм. – Львів : Вид-во Укр. акад. друкарства, 2012. – 288 с.

Шира Т.Б. Теоретические аспекты обеспечения экономической безопасности предприятия

Путем обобщения научных работ отечественных и зарубежных ученых по сути и задач экономической безопасности на микроуровне доказана приоритетность формирования системы экономической безопасности в пределах каждого предприятия независимо от масштабов и специфики деятельности. Обоснованы основные приоритеты для выбора формы организации системы безопасности и рассмотрены статический и динамический аспекты, а также стратегические и тактические измерения, составляющие основу методологического обеспечения процесса управления экономической безопасностью предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, безопасность, угроза, опасность, внешняя и внутренняя среда функционирования.

Shira T.B. The Theoretical Aspects of Economic Security

The priority of economic security development within every entity regardless of the magnitude and specificity of activity is proved summarizing the scientific developments of domestic and foreign scholars on the merits and challenges of economic security at the micro level. The basic priorities for the selection of economic security form are substantiated. Static and the dynamic aspects as well as strategic and tactical dimensions that constitute the core methodology for the management process of economic security are considered.

Keywords: economic security, safety, danger, danger, external and internal environment of operation.

УДК 338.658.006.008

Здобувач Л.І. Кучер¹ – НУ "Львівська політехніка"

МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ БРЕНДУ

Розглянуто теоретичні підходи до управління ризиком для підприємств, які мають на меті стати не тільки торговою маркою, а й брендом. Розкрито особливості створення бренду, зокрема розглянуто приклади відомих світових компаній, котрі подолали цей тернистий шлях прийняття ризикованих рішень. Визначено роль ризик-менеджера у системі управління ризиками. Описано залежність рівня ризику, від збільшення (чи зменшення) ймовірності подій та тяжкості наслідків, встановлення категорії ризику, а також за необхідності здійснення запобіжних заходів. Виділено зони ризику, що призначені для ідентифікації рівня ризику.

Ключові слова: управління, ризик, бренд, підходи, підприємство, стратегія.

Постановка проблеми. З розвитком цивілізації та умов економічної та фінансової нестабільності, що властиві для економіки України, питання мінімізації ризику сьогодні є актуальним. Безперечно, завдяки підприємницькій діяльності характеризується наявністю певних специфічних ризиків, властивих саме для роду діяльності. Сучасне підприємство як складна, динамічна соціально-економічна система функціонує не ізольовано від зовнішнього світу, а виступає одним із його структурних елементів, сукупність яких утворює також соціально-економічну систему, проте вже більш високого рівня. У кожній країні є бренди, які здобули їй всесвітню славу, відповідно ми бажаємо, щоб і наші торгові марки також стали брендами завдяки "маленьким хитростям", які запропоновані в нашій роботі.

Аналіз досліджень і публікацій. В Україні вже сформувалися визнані наукові школи, представники яких досліджують проблемні питання ризикології. Так, значна роль у становленні теоретичної і прикладної ризикології належить відомим вітчизняним ученим – В.В. Вітлінському, О.І. Ястремському, П.Л. Верченко. Вагомий внесок у вивчення проблем управління ризиками підприємницької діяльності зробили Ю.Г. Лисенко, О.Л. Устенко. Питання щодо управління ризиками на фінансових ринках розглянуто в працях молодих українських учених: Л.Б. Долінського, А.В. Матвійчука, О.В. Пернарівського та ін.

Разом із тим, питанням управління ризиками в компаніях, які намагаються вийти на світовий ринок та врешті-решт стати брендом, вітчизняні науковці достатньо уваги майже не приділили. Для його вирішення пропонуємо використовувати відому й уже досить розвинуту на заході концепцію розвитку бренду, в якій закладено великий потенціал.

Метою роботи є дослідження практичних аспектів розробки системи управління ризиками на підприємстві. Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань: визначити сутність поняття управління ризиками, проаналізувати основні підходи до управління брендами.

Виклад основного матеріалу. Уявіть собі підприємство, яке має великий дохід, власне виробництво, якісний товар, торгову марку, емблему тощо. Однак воно не є брендом на ринку товарів і послуг.

Отже, що потрібно зробити підприємству, щоб досягнути мети. По-перше, необхідно звернути увагу на вивчення підходів та систем аналізу, закономірностей, принципів інструментарію щодо оцінювання, моделювання та управління. По-друге, своєчасний якісний аналіз ризику допоможе формуванню системи кількісних показників ступенів ризиків, змодельовати та спрогнозувати управління ризиком, що знизить його ступінь.

Завчасне визначення ризику дає змогу вчасно запобігти небажаним наслідкам та обрати більш гнучку маркетингову стратегію. Історія показує дуже багато маркетингових стратегій, які були надзвичайно ефективними та прибутковими для підприємства, котрі пішли на ризик і завдяки якому набули світового визнання. Так-от виробники цигарок Camel у 1913 р. вирішили, що верблюд – не тільки яскрава тваринка, але й доречний привід для реклами. Спеці-

¹ Наук. керівник: доц. М.Т. Бець, канд. екон. наук